

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiului, strada Măcelarilor 47.

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacția „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garmonde și timbru de 30 cr.
pentru fiecare publicare.

Sibiu, în 27 Ianuariu, 1888.

Suntem strîmtorăți politicecum rar se mai întâmplă unui popor, care preinde se fie consideră și el de factor în viața publică a statului.

Ne-am restrins deci la ale noastre, și fiind că până acum instrucțiunea poporului este lăsată în mâinile noastre, ceea mai bună parte din inima noastră o am pus în serviciul instrucțiunii publice a poporului nostru.

Am avut și avem încă greutăți, cari mult ne împedescă în bunele noastre intenții de a ridica instrucțiunea la nivelul culturii moderne din alte state.

Nesciința poporului, ajutată în multe casuri și de rînța oamenilor, cari nu se bucură de progresul nostru; săracia cea mare, care a stors aproape și măduva din oasele țărănilor nostri; nenorocitul sistem politic, condus aproape exclusiv de fatalul curent al maghiarisării: toate acestea ne au stat, și ne stau încă încale. Dacă voim se dăm înainte trebuie să căutăm a delăturarea celor existente, dacă cred, că este de lipsă să conlucre și ei la ridicarea poporului nostru prin scoala.

În un tractat despre organizarea scoalelor de fete ungurescă, directoarea scoalei superioare de fete din Cluj, doamna Antonina de Gerando, dă o clară icoană despre starea scoalelor de acest ram în celelalte state ale Europei, și spune cum ar fi să se organizeze cele din Ungaria. În reflecțiunile sale asupra acestui studiu domnul Barițiu, după cum am vîndut în numărul precedent al diariului nostru, revine la rîul, de care vorbim noi, și cu drept cuvînt observă, că dacă la alte popoare s-ar fi făcut ceea ce unii oameni a făcut cu scoala noastră de fetițe în toamna acestui an scolar, și cu comitetul Asociației, publicul cel mare ar fi strigat: acum scim cine sunt neamicii scoalei noastre.

Domnul Barițiu a vorbit din inima tuturor românilor, cari se interesează de binele poporului, și nu au în vedere numai interesul lor particular.

Acei oameni, cari au făcut atâtă gălceavă cu închînuita criză în scoala de fetițe a Asociației transilvane, puțin credîm că vor mai întîmpina la publicul cu judecată sănătoasă și acuma, când în urma observărilor domnului Barițiu voesc să prezinte criza și mai și, susținînd, că și corpul didactic a demisionat: și adeca nouă director, dl S Albini, a declarat, că nu poate continua lucrarea în condițiunile, ce i s-au creat, să retrase dl Sabin Barcian, și dl Enea Hodoș încă și-a dat demisiunea „motivată.”

Acstea demisionări — afară de faptica retragere a domnului Sabin Barcian, se prezintă că și când ele ar fi date pentru sfîrșitul anului scolar, și că și când acești invîțători ar fi fost întăriți definitiv la aceste posturi, așa dară rîmânerea lor atîrnă numai dela a lor voie, pe când după cum suntem noi informați, nu tocmai asta este starea faptică a lucrului. Invîțătorii dela scoala de fete, la aplicarea lor nici unul n'a avut cuaificătuna prescrisă de articolul de lege XXXVIII: din 1868 § 103. În lipsa acestei cuaificătuni deci comitetul Asociației transilvane i-a instituit în mod provisoriu, și invîțătorii în termin de 2 ani de dile aveau să facă esamenele prescrise, să-și procure diploma, și apoi avea comitetul să decidă, dacă provede pe invîțători cu decret definitiv.

FOITA.

Pisica la tîrg.

— Intîmplare adevărată. —

Ca pre multe locuri, așa se întâmplă și în satul-nou, unde dacă un țaran nu și poate vinde în sat o găină cu preț mai mare de 25 de cr., în ciuda următoare prinde caii la trăsură, ia găina și se duce cale de două ore până în Panciova, unde își vinde găina cu 30 cr. adecă cu dobândă de 5 cr., apoi e mare bucuria țărănilui dobândă avută, tot la ea și stă mintea, dar la aceea, că a perdit o di de lucru și a bătut caii încolo și încoace aproape patru oare, nici nu găndesc. Se bucură, că a căstigat cătiva cruceri în oraș și nici că i pasă că a perdit poate cătiva floreni acasă.

Apoi când se mai întâmplă se mai dea și preste un posnaș din oraș, trebuie să mai rabde și câte o păcălitură. Un cas ca cest din urmă vreau se povestesc aici.

Un oare-care țaran din comuna X aproape de Panciova, se duse la acest oraș, cu un purcel de vîndare. Aștepta multă vreme cu purcelul în sac, până ce abia se ivi un cumpărător în persoana cinstită a lui Sava Mondșain, vestit birtaș în Panciova.

Inima țărănilui începu să bate mai cu curagiu, când se apropiu Sava Mondșain de el și întrebă de prețul purcelului. Ori cât va costa, spuse birtașul, și voiu cumpără, vină cu mine și mi-l adă acasă.

Mergea omul nostru cu sacul pe spate preste cele strade din Panciova și după multe cotitură și incungurări ajunse la birtul cel vestit a lui Sava Mondșain. După ce intră în curte și spuse Sava Mondșain, să lasă sacul cu purcelul într-o chilie laterală și să intre în birt, unde va căpăta un ciocan de rachiul de cinste și banii pentru purcel. Țărănilu lasă sacul cu purcelul în chilie și se duse în birt, dar abia făcuse căteva înghiituri din rachiul și se ivi birtașul cu purcelul în sac, spunând țărănilui că se ierte, dar purcelul nu-l poate cumpără, căci e prea slab, însă pentru osteneală să lasă ciocanul de rachiul. Ce să facă țărănil, vrînd nevrînd, trebuie să primească sacul cu purcelul și se duse îndărăpt la piață cu nădejde, că se va afla alt cumpărător mai sfânt la vorbă ca Sava Mondșain.

Piață era încă plină de lume și omul nostru nu trebuia să aștepte atâtă, căci nu preste multă vreme se apropiă de el o damă elegantă, însotită de servitoarea sa, care întrebă pe țaran că ce are în sac? Țărănil i spuse, că un purcel și începu ai lăuda însușirile purcelului așa de tare, încât doamnei i se mări peste măsură pofta de frigură de purcel începu să se tîrge, rugând pe țaran să deslege sacul ca

După informațiunile noastre comitetul Asociației până acum nu s'a pronunțat, căci nu se putea pronunța asupra instituirei definitive a domnilor invîțători. Urmarea este, că acestia nu puteau dîce: dimisionez din oficiul meu de invîțătoriu, ci cu finea anului aveau să ceră întărire definitivă, căci numai așa mai puteau funcționa în sensul legei de instrucțiune. Este deci dreptul comitetului să dică: scriu cu finea anului concurs pentru posturile de invîțători, sau provăd cu decrete definitive pe fostii invîțători provizori.

ACESTE sunt bine cunoscute și neamiciilor scoalei noastre de fetițe, le convine însă să prezinte scoala ca pe un rîu, de care fugă tot omul, care vrea să facă treabă bună — cu vorbele lor vorbind.

Folosul practic al întregei afaceri este, după cum foarte bine a observat domnul Barițiu, că publicul român i-sau deschis ochii, vede, cine sunt amicii scoalei; asemenea sau deschis ochii comitetului Asociației, și-i va pune oameni la scoala, iubitorii de disciplină.

Revista politică.

De multă vreme vorbesc presa despre o vorbire, ce avea să o țină cancelariul german, principalele de Bismarck în parlamentul Germaniei și de multă vreme lumea și așteptă ochii spre Berlin și aștepta cu mare încordare declarațiunile marelui diplomat, căci promisese însuși, că va da oare și cari lămuriri asupra situației.

În 6 Faur, când se anunță deschiderea parlamentului, îndesuiala publicului era neobicinuită, la ordinea dîlei era legea de împrumut pentru scopurile militare. Principalele Bismarck se ridică să vorbească, ear în sală urmă o tacere perfectă, încât fiecare cuvînt al cancelariului a străbatut urechia ascultătorilor. Dacă iau ați cuvîntul, începu principale, ca să vorbesc la desbaterile proiectului de împrumut militar, nu o fac pentru ca să recomand primirea proiectului, despre primirea proiectului nu dubitez, voi vorbă însă în general despre situația generală a Europei atât pentru a da lămuriri civilor Germaniei, că și străinătății.

Dacă ar tăcă, continuă el, situația ar fi aprețuită într'un mod mai pesimistic; sărăcă și margini, la ceea ce a dis încă de ani, d'atunci situația să schimbe mai mult spre bine decât spre rîu. În Franția după un president iubitoriu de pace a urmat tot un bărbat al păcii, și d'acii se poate deduce, că în Franția se va continua încă

se vadă, că e de mare purcel. Abia începu țărănil a deslegă sacul și bidigania din el sări în sus ca de un stângin, apoi o luă la fugă printre oameni cu o codă lungă și blîznică, cum nu au purcei; dar cum naiba se aibă purcelul coadă lungă și să facă sărituri în sus de un stângin, când toată lumea din tîrg, a vîndut că din sacul țărănil a sărit o pisică mare cum se vîd pe la celea birturi din lume și din țeară. Toți, cari erau împregnări țărănilui începînd să ride de pără că nu i-ar fi putut opri nici cu poliția, abia într'un tîrziu începînd să îspită pe țaran, că de când poartă el neguțătorie cu pisici? Toți faceau glume din purcelul țărănilui, ba unul se duse și la doamna cumpărătoare și îi gratulă, că nu a reușit a cumpără purcelul, care de bună seamă e pricoliciu și să prefăcut în pisică.

Numai țărănil nostru sta uimit și necăjit, sciind bine acum, că în chilia lui Sava Mondșain i-să prefăcut purcelul pisică.

Dela intîmplarea aceasta țărănilui, cari duc purcei de vîndare în piață Panciovei, ghiontănesc neintrerupt purcei în sac ca se guite și se nu credă lumea din tîrg, că au pisici în sac, dar aceasta manoperă acum n-ar mai fi de lipsă, căci Sava Mondșain de mult să dus cu scanduri pe ceea lume și abia și mai aduc aminte de acest Til Buhoglină.

P. Stoica.

tot o politică pacinică. El crede, că poate constata, pentru a linisi opiniunea publică, cumcă aspectele din spre Franția sunt mai puțin de natură esplosivă și sunt mai pacinice decât înainte cu un an. Și în Rusia, crede, că situația este tot aceeași ca în anii trecuți. Dîsește atunci: Numai începe nici o indoială despre amicitia noastră cu Rusia, și nu ne temem de nici un atac din partea ei. De aceeași părere este încă și astăzi. Opiniunea, că situația este o altă infâșare se basează parte pe tonul presei rusești, parte pe dislocările de trupe rusești. Pentru el însă presa este o „imprimare cu negru”, astăzi cea rusească cât și cea francesă.

Nu există nici un motiv de a accepta că după fiecare articol se află o persoană de mare influență. În Rusia presa nu are nici măcar influență aceea, ce are în Franția, ea vorbesc, după cum îi convine, fără ca regimul să influențeze. Din conurbarea cu țarul a esperiat, că Alecsandru nu plănuiește nici un răsboiu agresiv, presei nu-i crede, țarul însă da. În ceeace privesc concentrările de trupe la granițe sărăparea, că ele se fac cu scopul să face invazie în terile vecine nepregătite de răsboiu. Astăzi însă nu poate crede. Aceasta nu zace în caracterul monarhului rusești și sărăparea contradice sentimentelor exprimate. Și nu e nici un scop evident și nici un motiv pentru un astfel de atac. E convins, că chiar de ar fi în Franția o influență esplosivă, nu va urma un răsboiu rusești, din potrivă însă, după un răsboiu rusești de sigur va urma unul frances. Dacă sărăparea întrebă însă cineva, pentru ce se fac acum dislocările de trupe, în momentul acesta nu ar putea să deslușești, poate nici ambasada rusească. Presupune însă, că Rusia crede, că în cea mai apropiată criză europeană cuvenitul ei în Aeropag va cumpăra cu atât mai mult, că va fi mai tare în forțe militare în imperiul vestic. Aceasta părere a predominat de multe ori pe Rusia, așa dar intenționează, că va năvăli asupra noastră, nu trebuie sărăpată în dislocările de trupe.

E posibil, că Rusia așteaptă după criza orientală și intenționează să pună în cumpăna un cuvenit greu la rezolvarea ei. Când se va ivi earăsi această criză, nu se știe, dar ea a intrat în spațiuri așa de lungi, încât nu se poate crede, că se va ivi înaintea anului 1899; nu e dar nici un motiv de a vedea mai negru în viitorul nostru ca până acum. Dacă ar fi răsboiu ar fi poate cel oriental, lă acesta deocamdată însă nu suntem datorii unei parte în prima linie. Noi putem aștepta, că statele mai interesante în Orient să se implice ori să se răsboiască. Proiectul militar nu condiționează sărăparea situația actuală, ci se desbată asupra lui pentru că se remână durabil. Încă în multe rânduri a fost prusianul pus în față răsboiu. În anul 1857 lă trimes regele la Paris, ca să negoțieze cu Napoleon al III despre intrarea trupelor prusiene, aceea ar fi trebuit de sigur se ducă la dezvoltări serioase, și dacă pacea dela Villafranca nu s-ar fi încheiat așa de curând, fără indoială l'am fi nimicit. În anul 1863 i-au făcut cele mai vehemente împuțări ambasadoriei Franției și al Angliei pentru că ținea cu atâtă îndărătnicie la Rusia și aceste scene s-au repetat și în casa deputaților prusieni. În țară și în străinătate nici nu s-a putut face idee despre loialitatea și datorința ministrului și principelui german pentru susținerea păcei. Din anii 1867 până în 1870 apăsa necurmat greutatea pericolului de răsboiu pre umerii noștri, și am șis de multe ori mai bine să răsucnească decât să o mai suportăm. Mai bine am așteptat, până ce ni s-a declarat, și noi am fost cei atacați. Abia s-a isprăvit marele răsboiu din 1870 și lumea se întreba: Când mai urmează un nou răsboiu? Numai congresul din Berlin zădărnică conflagrația europeană! Cancelariul a fost viu aplaudat.

Vorbirea aceasta a cancelariului a nimicit toate afirmațiunile presei, care nu vedea în publicarea tractatului de alianță austro-germană decât un ultimatum la adresa Rusiei. Publicarea tractatului nu însemnată nici o amenințare și nici un ultimatum, deoarece testul lui a fost înainte cunoscut guvernului rusești, căci din partea Germaniei s-a privit de un act de loialitate, ca să lă facă încă de timpuriu cunoscut și acestuia.

Ca privire la Bulgaria însuși principalele de Bismarck s'a exprimat, că va sprijini pe Rusia, dacă cestiunea bulgară se va căuta să se resolve pe calea diplomatică. Ea nu reclamă un răsboiu european, deoarece influența covârșitoare în Bulgaria trebuie să i-se recunoască Rusiei. Noi germanii, a șis principalele, nu ne temem de alt ceea ce privă pe aceasta lume decât numai de D- deu! Dar tomai aceasta ne face și iubi susținerea păcei.

De alt-cum și ministrul de externe, contele Kálmány, după cum se scrie din Viena, încă a cunoscut pe ambasadorul Lobanoff, că se va publica tractatul; iar acest ambasador s'a exprimat, că nu are a reflecta nimică în ceeace privesc publicarea lui.

Foile rusești aprețând publicarea tractatului, fac o discuție de tot linistită și recunosc, că atât guvernul austro-ungar cât și mai cu seamă cel german sunt conduse de ideea, ca să se mantină pacea. Argumentele, cu care foile germane motivează publicarea au produs bune impresii în cercurile diplomatice rusești, numai tonul aspru al foilor austro-ungare, care neconcențiat văd în Rusia un vrăjmaș de moarte și o prezentează ca pe un stat periculos, în contra căruia să se ia căt mai îngribă măsuri exceptiionale, produce reale efecte în cercurile conducețoare. Rusia nu trebuie astfel privită, ea deși vede că tractatul de alianță nutrește intențuni opuse politicei rusești, totuși îl privesc în liniste.

Învățământul industriilor de casă.

(O întreprindere laudabilă, care merită să fie sprinținită și imitată. — Însemnătatea industriilor de casă. — Necesitatea de a se introduce învățământul industriilor de casă în scoala poporala.)

(Incheere.)

Părinții, care partea cea mai mare nu sunt destoinici să pătrunde de valoarea scoalei și a învățăturii, vor avea ocazia de vedea călăi lor propășind în învățături practice, ce ei le înțeleg, și se vor simți îndemnați și prețuți scoala mai mult, și vor trimite copii mai cu zel la scoala, ca să nu fie lipsiți de o meserie, al căror căstig bănos e mai aproape de mintea lor sănătoasă.

Copiii însăși, chiar și cei mai slăbuți de pricepere, vor îndrăgi scoala, care păna aci le era urâtă, sciind, că acolo învăță nu numai lucruri, ce-i lasă adeseori indiferenți, ci și de aceea, a căror învățătură le face petrecere, plăcere și bucurie; vor simți bucuria și plăcerea, ce o au la feluritele lor jucării. Căci în sfârșit și industriile arătate pentru ei tot juării sunt, numai jucării folosite.

Cu câtă plăcere se vor apuca ei de lucru!

Cât de mare va fi bucuria lor, vădând în fiecare săptămână în industria, ce o învăță!

Inima le va săltă de bucurie, când vor reuși să facă cu mâinile lor un coșuleț sau o pălărie de paie.

Fiecare succes va duplica interesul și pofta lor de lucru.

Și din copii adeseori nepăsători, neînțelegători, din nisice băieți trăndavă la gândire și la lucru, vom reuși astfel să scoatem nisice băieți vioi, îndemnătați, care prin munca mânălor lor să-și poată croi viitorul lor.

Ba să vor întâmpla poate și casuri, că din un copil, care mai nainte n'avea nici o poftă la munca spirituală, de exemplu la gramatică, la socoteli sau la alte obiecte de învățământ, tocmai prin reușita lui în industriile, ce le învăță și în care vede, că face progres, va deveni scolar bun, cu tragere de inimă la învățătură.

Căci mare este puterea succesului.

Un singur succes în vre-o întreprindere a făcut adeseori minuni.

Istoria civilizației omenesci ne e martoră în privirea acestui adevăr, ilustrându-l cu sute de exemple.

Dar și din alt punct de vedere aflăm motivele a nepronunța pentru introducerea acestui ram de învățământ în scoalele noastre primare.

E un adevăr psihologic constatat, că variația desfășurată sufletul, ea și uniformitatea îl obosesc și-l lăngăzesce.

Așa este întocmită firea sufletului omenesc.

Îi place omului să aibă o viață variată.

Și această variație îi place lui să o vadă în natură; îi place să o observe în viață spirituală.

O regiune uniformă, o conversație tot despre un lucru, o scriere săracă de forme variate, lasă un gol în sufletul omului și-l face indiferent.

Din contră o regiune pitorească, o conversație despre feliurile lucruri picante, o scriere bogată de idei și de forme variate produce farmec în sufletul omului, îl invioșază și îl învelesc.

Ei bine, o astfel de variație sărăparea se produce în sufletul scolarilor prin învățământul din cestiune, în tocmai cum e variația, ce li-o fac exercițiile gimnastice, desenul, sau o excursie pe un timp frumos în aer liber; tot lucruri, ce sunt în perfectă armonie cu pretențiile pedagogiei moderne.

Și în sfârșit, de vom considera, că industriile sunt un factor eminent al bogăției națiunilor; că din industria și deosebit se compune clasă lor cea mai puternică; că din nefericire tocmai acest ram de viață a rămas negles și urăgit la noi români, și că numai scoala poate să facă pe poporul nostru românesc să se pătrundă de nouă idei în privirea aprețării adevărării valorii a industriilor, — vom înțelege deplin importanța introducerii învățământului de industrie de casă în toate scoalele noastre populare, și vom căuta cu tot deadinsul sărăparea incurajăm și să sprijinim după meritul tuturor acelor învățători, cari, cu jertfărea intereselor lor particulare, înlățări pentru finala lor chemare să străduiesc din răsputeri a face pe poporul lor părță de o viață mai bună spirituală și materială.

Și în fruntea tuturor, credem, sunt chemate autoritățile noastre supreme, consistoriile, sinoadele dicesane și congresul național a interveni cu votul lor influent în cestiunea, ce ne ocupă, dispunând să se da premii învățătorilor, cari a escalat prin progresele obținute la cursurile lor de industrie de casă și a se înființa astfel de cursuri la toate scoalele pedagogice (normale),

Când se va face aceasta, cestiunea industriilor de casă a trecut de sigur din domeniul dorințelor în al faptelor complinite.

Ioan Popa.

Apel!

Este un adevăr recunoscut de toți, că un popor fără industrie și comerț desvoltat, nu este în stare să face pași serioși spre civilizație.

Poporul nostru convingându-se despre acest adevăr, în perioadă cel scurt delă desceptarea sa a și început să pună temeliile desvoltării sale industriale și comerciale.

Pentru a obține însă pe acest teren rezultate satisfăcătoare, desvoltarea trebuie să fie progresivă și omnilaterală.

Purcedând delă aceste adevăruri stabilită de știința națională-economică și convingându-ne după o serioasă cumpănenie a impregurărilor locale, că aici în Orăștie există condițiile necesare pentru întemeierea industriei tipografice: noi subsemnatii am luat asupra noastră misiunea a înființa în Orăștie un

Institut tipografic

pe acții, corespondență recerintelor de astăzi.

Spre a realiza acest scop, ve invităm prin aceasta a concurge și D. voastră cu subscrînării căt mai numeroase la întemeierea acestei societăți pe acții.

Societatea se va înființa pe timp nedeterminat, cu un capital social de 5000 fl., care se va realiza prin emisiunea a 200 acții căt de 25 fl.

La subscrîere se vor plăti 10%, adeca 2 fl 50 cr. de acție și 50 cr. taxă de inscriere, iar restul se va solvi succese și în modul ce-l va statorii direcția institutului proiectat.

Fundatorii nu și rezervă nici un drept față de institut, ce-l voiesc al înființă.

Subscrîerile se fac la domnii: Dr. Ioan Mihu, avocat; Samuil Pop, avocat; Dr. Stefan Erdelyi, medic, Ioan Mihaiu cassariu, George Baciu, comerciant; Aurel P. Barcian, contabil toți din Orăștie; Laurian Bercian, notar în Romos, Petru Beleiu notar în Căstău, Dumitru Iosif, notar în Beriu, Avram Mihăilă, preot în Romoșel; Ioan Boțean, preot în Bișniță; Dumitru Iancu preot în Turda; Teodor Crișan, preot în Cujir; George Lucaci, notar în Bobâlna și Simeon Filimon, preot în Varmaga, care sunt autorizați sub responsabilitatea solidă a subsemnatilor a incassa rata primă de 2 fl. 50 cr. precum și taxă de inscriere de 50 cr.

Subscrîerile se vor încheia la 18 Februarie 1888 st. n.

Orăștie, 1 Februarie, 1888 st. n.

Dr. Ioan Mihu, m. p. Samuil Pop, m. p. Dr. Stefan Erdelyi, m. p. Ioan Mihaiu, m. p. George Baciu m. p. Aurel P. Barcian, m. p. Nicolae Popovici, m. p. Iustin Moldovan, m. p. Ioan Lazăr, m. p. Simeon Corvin, m. p. Toma Haneșiu, m. p. Georgiu Joandrea, m. p.

Varietăți.

* (Curtea regală.) După cum se scrie, curtea regală pleacă astăzi, Joi, din Viena la Budapesta. Aici va petrece două săptămâni și în 13 Februarie va aranja în castelul din Buda un bal de curte.

* (Principalele de coroană în Pestă.) Sâmbătă, va avea loc în Hofburgul din Budapesta, o ședință sub presidiul Alteței Sale, compusă din 14 membrii din comitetul de redactare și supraveghere al opului intitulat: „Die österreichisch ungarische Monarchie in Wort und Bild.“ Ca la 40 membri care au luat parte activă la lucrarea amintitului op, pe Dumineacă în 12 Februarie sunt invitați la un dîneu de Alteță Sa în hotelul „Königin von England.“

* (Profesor ordinariu de filologie română.) Cunoscutul filolog român, Dr. Urban Jarnik, a fost numit la universitatea din Praga profesor ordinariu de filologie română.

* (Invitare) la petrecerea cu joc, ce se va aranja de „Reuniunea pompierilor voluntari“ din Seliște la 2/14 Februarie 1888 în sala scoalei române din loc. Venitul curat este pentru fondul reuniunii. Intrare de familie 1 fl. de persoană 50 cr. Oferte mari mimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe căile publică.

Comitetul arangiator.

* (Cas de moarte). După cum audim, parohul din Sas Sebes, Nicolae Lazar, după un morb scurt în etate înaintată a repausat.

* (Atentat contra principelui bulgăr Ferdinand.) O telegramă din Belgrad aduce scirea, că numai întâmplarea a adus cu sine, de a scăpat de moarte principelui Bulgariei. În călătoria sa prin Rumania, către Iași, în complotistii au rupt sinele căii ferate, și numai prin aceea a scăpat de moarte sigură, că mașinistul a observat pericolul din

bun timp și i-a succes a oprí trenul pánă a nu ajunge jos de pe sine.

Atentatorii nu sunt încă cunoșcuți.

* (Alegere de deputat dietal). În cercul Caransebeșului cu mare entuziasm s'a ales de deputat dietal dl protopresbiter al Oișovei, Mihail Popoviciu.

* (Strâmutarea episcopiei gr. cath. din Gherla la Deș.) Reprezentanța orașului Deș a decis cu 23 contra 12 voturi, ca teritoriul de 10 jugere de lângă Someș să l doneze episcopiei gr. cath. din Gherla, dacă aceasta se va muta la Deș.

* Societatea pentru sprijinirea Ciangăilor și a ținut adunarea sa generală. Din raportul cassariului se vede, că aceasta societate dispune de o avere de 26 mii fl. în obligațiuni și 852 fl. în bani gata. Ca tacse dela membrii și ajutoare a incurz 1074 fl. 45 cr.

* (Starcevici de judecat) Cunoscutul inscenatoriu al sedințelor turbulente din dieta Croației, a fost dejudecat pentru înșelătorie și în a treia instanță la 2 ani inchisoare grea.

* (Mare concurență internațională de industrie și științe, Brüssela 18-8) Comitetul executiv al expoziției generale din Brüssela a rezervat unei căpetenii din seminția Păhuinilor din centrul Africei, prin mijlocirea unor mari comercianți belgiani de pe litoralul african, un teren de 1880 Q M în locul pentru expoziție, pe care teren fi și ficele acestui continent se vor înfața în toată forma lor primitivă. Fiind că aceasta se miște din Africa centrală prima dată calcă pământul continentului cel mai vechi în cultură, fără în doială, că aceia nu numai că vor dobândi un mare succes, dar totodată oferă și un deosebit interes pentru etnologi. Descrierile călătorilor africani, cari au cutreraț țara „Gabon” pun mare pond pe sosirea locuitorilor primitivi ai acestei țări. După închiderea expoziției din Brüssela, acei Păhuini vor fi duși și la expoziție cea mare din Paris.

* (Caprițiile timpului.) În „G. T.” ceteam, că în Chezdi Oșorhei a tunat și a fulgerat în diminea de 19/31 Ianuarie. A doauă să aplat o ploaie deasă.

* (Starea semenăturilor.) După rapoartele oficioase primite de ministerul de agricultură pánă în 31 Ianuarie, starea semenăturilor de toamnă e de tot favorabilă. Ce-i drept gerul în anul acesta a fost de tot aspru, dar s'a făcut cercetări și s'a aflat, că zăpada groasă ce acoperise holdele, n'a ingăduit gerului să facă pagube. Numai în unele părți ale Ardealului se dă cu socoteala, că vor suferi holdele, din cauza topirei zăpedii și a frigului, ce a urmat. Mai mult simțită e lipsa de fén.

* (De frică cănt pe nimică.) Așa o a pătit un biet țigan din Sepsi Sângiorgiu, care mergeând către casă se întâlniră cu un lup. Țiganul fricos dela fire cum e, în desperarea sa, că acum de vine prada acestui selbatic, sciind, că musica genueză audul lupului, începu să cânte cu trimbăta, „ar lupul i secunda prin un urlet teribil și-l însoță pe țigan pánă într-o depărtare oarecare, neîncetând din urlet. Țiganul a scăpat în pace, dar din trimbăta nu incetă nici după ce a ajuns în oraș.

* (O serbare la ființa supremă.) Într-o zi, la palatul seu de azur, sub bolta instelată, ființa supremă dase o mare serbare tuturor virtuților; însă numai virtuțile de secul femeiesc erau invitate, cele de secol bărbătesc, foarte puține la număr, nu erau admise. Se înțelege, că toate veniseră la adunare, cele mari și cele mici. Virtuțile cele mici erau mai drăgălașe, mai plăcute și mai amabile decât cele mari, cu un aer mai sever; dar toate erau foarte multămitite, foarte bine dispuse și petrecute între dănsene cu o mare afabilitate și în chipul cel mai plăcut, precum se cuvine unor persoane erudite și atât de strâns legate între ele. Dar în această adunare aleasă președinta, sau „Lady Patroness” a cerului băgă de seamă, că două domnișoare păreau a nu se cunoaște de loc, atât de străine se uitau una la alta. Președinta se apropiă dar de una din ele, o luă de mână și o duse în fața celeilalte: „Binefacerea”, disse presentând-o. Apoi reprezentând pe ceealaltă, adăugă: „Recunoșința”. Ambele virtuți fură cam zăpăcite și foarte suprinse, căci dela creația lumii — este cam mult timp d'atunci — ele nu se întâlniseră niciodată pánă acum. Să sperăm, că după ce au făcut acum cunoștință, se vor întâlni mai des în viitor. (Ivan Turgenjeff)

* (Eșpediția lui Stanley). Mackenzie, secretarul comisiei pentru ajutorul eșpediției lui Stanley scrie dînarului „Times”, că cu toate că aceasta comisiune speră să primească de mult sciri dela Stanley despre sosirea lui la Emin Pașa, nu are nici o grija despre soarta lui și a majorului Bastellot, care a rămas în urmă pe rîul Arovini.

Comisiunea speră, că va primi sciri pe la sfîrșitul lunei Februarie pe coasta orientală a Africei.

Aceasta întârdiere a sosirei scirilor din partea lui Stanley se atribue capriciilor indigenilor, cari fac pe curieri în acele locuri.

* (Secretul împăratului.) Bavaria e țeara poesiei și a legendei. Vigoarea estra ordinată cu care împăratul poartă marea lui vîrstă a dat naștere unei legende, care găsește temeiul printre populația de țeară. După legenda aceasta, lungimea vieții împăratului este datorită unui filtru misterios, al căruia secret îl are numai împăratul. Cine îl a dat? Cine îl a indicat? Eacă aceea ce nu se știe. Se știe numai, că acel filtru este un fel de spiritos, care dacă nu dă înmortalitatea, prelungesc viața într'un mod estraordinar și care a dat suveranului puterile intelectuale și fizice pentru a mai trăi mult timp încă în mâne sale frânele statului.

Legenda, pe care țărani să spun unii altora în mod misterios, adăogă, că împăratul a bine voit să cedeze căteva picături din filtrul miraculos marșalului de Moltke și principelui de Bismarck, cea ce explică asemenea marea vîrstă, la care au ajuns acești doi oameni mari, mai ales cel dintâi. Dar, lucru curios, împăratul a refuzat de a da o picătură fiului său, căci se teme, că principalele imperiale odată împăternicit, se nu voiasă să li se abdică. Mai mulți suverani au scris împăratului și l-au rugat să le spune și lor fericul secret, dar împăratul e hotărît să nu spune nimic.

Tarul, în particular, l'a rugat de a îl trămite o picătură sau două din buatura supranaturală. Împăratul Germaniei a rămas surd la rugăciunile suveranului rus, și din cauza refusului acesta să îscată conflictul dintre Germania și Rusia.

* (Corpul unei vaci bune de lapte.) O foaie din Anglia, scrie că după experiențele făcute de cei mai mari lăptari, o vacă bună de lapte trebuie să aibă un corp, așa că, lungimea vacii de la cap până la începutul cozii să fie de patru ori atât de mare ca lungimea capului! Foalele vacii, când nu e de a făta, să fie asemenea de patru ori atât de gros ca capul. Ugerul în fine are eară să fie atât de mare ca capul! Capul unei vaci mijlocie să nu fie mai scurt decât de 21 de țoli (55 centimetri).

Bibliografic.

„Scoala modernă și Principiul național” introducând la organizarea învățământului național, este titlul unei broșuri, lucrată de dl prof. Ioan Niculescu, licențiat în litere și filosofie.

Aprețiind cuprinsul instructiv al acestei broșuri pe terenul didactic, nu trebuie să lipsească din nici o bibliotecă scolară și a celor ce se ocupă cu instrucționea.

Dl Niculescu fiind — incât scim noi — și cleric absolut al arhidiecesei noastre, ne face onoare și ca atare.

„George Lazar”, revistă pentru educație și instrucție, Bârlad, Nr. 10 are următorul sumar: Pregătirea învățătorilor sătesc. Tipul unor cărți. Cântece populare de pe valea Someșului. Psihologia ca știință fundamentală a pedagogiei scientifice. Aprosoria. Bibliografie. Dară de seamă.

„Preotul român”, dînar bisericesc, scolastic și literar. Gherla, Nr. 2 cuprinde: D-jeasca liturgie a lui Ioan Crisostom, urmare. Pre întipuirea numărului de 12 a ss. Apostoli, (fine). Predică pe Dumineca I a apostolului mare. Agrâire la cununie. Cuvântare funebrală. Cateheza despre ispitirea lui Iisus Christos. Predică pe Dumineca fiului rătăcit. Din istoria despărțirii bisericei orientale de cea apuseană. Recensiune. Varietăți.

Din experiențele și datorințele mele preoțesci în biserică greco-orientală.

(Urmare.)

Pe lângă fie-care episcopie să înființează și căte un seminar, cu curs de 2, 3 sau 4 ani, unde se cresc fitorii preoți. Astă insă este numai în dauna științei teologice, căci fiind episcopii multe lipsite de mijloace materiale, nu și pot căștiga un corp didactic, carele să corăspundă recerințelor științei lui, așa incât deși se predau studii teologice, dară în nici unul nu se aprofundează, incât clericul, când ese din clerică să presteze multe lucruri, pe care nu și le poate explica din cunoștințele căștigate; nu știe cum e stilul bizantin, care și pictura orientală, ba chiar nici toate cuvintele, căte obvin în liturgie încă nu-i sunt cunoscute. Așa e p. e. și cuvântul allilua! Cății sunt, cari nu înțeleg? deși nu e serviciu divin, în care să nu obvină de mai multe ori. Așa în tâlcuirea liturgiei transmisă de dascălul Eremie Cacavela și tipărită în Iași în tiparul domnească la anul 1697 la pag. 134 așa îl explică: al însemnează vine, sau ivesce, și sau ili este Ddeu, u însemnează lăudați și ia este prescurtare din Iehova, care însemnează Ddeu, astfel dară într-egal înțeles al cuvântului allilua este: Vine Ddeu, lăudați pe Ddeu.

De aceea e și lesne de a se introduce în biserică noastră obiceiuri străine precum sunt și cununile la morți, fără a păsi contra unui astfel de obicei, carele alt folos nu aduce în biserică noastră, decât că noi nu mai așteptăm ca să mai vină vandalii spre a ne strica bisericele noastre, căci aceasta o facem noi, găurindu-le de dragul fabricanților de cununi, și pe lângă aceea, că inducem pe creșcini în spese netrebuie, mai ținem cununile spre a fi rezervare de prav și magasine de paianjeni în bisericele noastre. Deci locul cel mai acomodat al acestor fel de cununi ar fi acolo, unde se pregătesc, eără noi a nu le da nici decum loc în bisericele noastre.

Se revin însă la seminare și să vedem, ce pregătiri se recer să aibă cei, cari vor să intre în ele și așecă mai întâi în România.

Aci spre a potea fi cineva primit în seminar trebue să aibă o pregătire de 4 clase primare, căci facultatea teologică din București, abia de vî'o doi ani s'a înființat. Cu această pregătire intră fitorul preot în seminar, unde în timp de 4 ani cu o așa pregătire nici nu poate pătrunde studiile predate și astfel cu o atare pregătire, în etate fragedă l dimite absolut și-si începe cariera ieratică, în care nu se poate avânta la înăltimea chemării. Astă insă să nu i se impune clericului, căci el își dă toată silința spre a corespunde chemării sale celei grele și în unele casuri și arată rezultate preste așteptare, dacă a avut norocul de a fi pus în condiții favorabile. Despre pregătirea monachilor nu amintesc la acest loc, ci voi vorbi unde voi tracta monachismul:

În metropolia noastră studiile pregătitoare variază dela clasele inferioare gimnașiale până la esamenul de maturitate (bacalaureat) așa că colegii din un curs, după pregătirile ce le au, se intitulează cu frate sau cu domnule, destul, că încă în unele casuri sunt mai cu noroc cei cu pregătiri mai puține, căci îsprăvesc mai curând din considerații, ce pot obveni cu timpul, — pe când cel cu pregătire, cu esamenul de maturitate, trebue să stea trei ani în seminar, apoi să mai practiceze încă vreo doi ani ca învățătoriu, după care poate depune esamenul de calificare preoțesc, apoi trebue să înceapă a se îngrijii de căutarea vre-unei parohii în anul al treilea după absolvire, dacă nu voiesce să înrolat la milă, — și dacă are norocire de a-și afla parochia de clasa I bine, — dacă nu — apoi se lasă și la cele de a două sau a treia clasă. Aci însă împregiurările l fac să se descepte din idealurile nutrite pe timpul studiilor, căci la candidație se vede delăturat de concurenții de a 2 și a 3 clasă, carii cunoscându-și lipsele pregătirelor, caută a le suplini prin căștigarea de voturi sau patronagiuri, așa incât și vine omului să dică, că parochiile de a 2 și a 3 clasă sunt refugii celor slabii, și astă din aceea cauza, căci foarte mulți tineri sunt de aceia, cari pe lângă toate spesele și silința nu ar fi în stare să a-și fini studiile pregătitoare prin depunerea esamenului de maturitate, și astfel intrați în seminar și mai tineri și nestorși de spese la studii sunt în stare să și jertfi la timp, căci cu spesele crucești dela anii studiilor pot acoperi unele recerințe și totuși sunt asigurați, căci își pot începe cariera mai de timpuriu.

Spre a se putea regula deci aceasta afacere naturală a clericului atât înainte că și după sănătire, trebuesc organizate mai întâi seminariile și așecă să se înființeze seminarii numai pe lângă metropoli și după cum suntem noi români ortodoxi împărțiti în 4 metropoli, ar fi de ajuns patru seminarii. Fiecare seminar să fie susținut de eparhiile din metropolie și fiind mai multe ar putea să și un salar cuviincios profesorilor. Dară chiar să dicem că în cele finanțare nu ar fi nici un căștig, căci poate profesorii ar fi mai toți atâta ca și acum dar ar fi alt căștig, și acesta ar fi cel moral, căci pentru fiecare studiu ar fi căte un profesor, carele sărănisită a pătrunde în amănuntele studiului său și astfel și clericii ar fi cu mult mai bine instruiți.

Asta însă poate că nu va conveni Preașanților episcopi, căci nu și pot cresce pe clericii înaintea ochilor, dar aceasta prea puțin poate să le stirbească din drepturile, ce le au asupra clericilor căci la primirea clericilor în seminariul central să se reserveze dreptul acesta episcopului eparhial și tot ce ar fi de dorit, — a nu primi mai mulți de căt, căte parohii obvin vacante și o statistică de 5—10 ani prea lesne poate arăta numărul mijloaci, ce ar fi de primit în seminar pentru eparchia sa. Si încă ce ar fi de dorit e, ca clericul indată ce îsprăvesc cursul clerical să fie sănătă intru preot și trimis în o parohie, ce i o va designa episcopul.

(Va urma.)

Loterie.

Mercu 8 Februarie 1888.

Brünn: 80 89 17 20 15

207 szám 1887.

1778 1-1

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közirré teszi, hogy a Nagyszenebeni kir. törvényszék 5916/1887 számu végzése által a Nagyszenebeni „Albina“ hitelintézet javára Monorai Fronius Samuel előn 39 frt. 27 kr. töke, ennek 1887 év Augustus hó 8 napjától számitandó 6% kam tai és eddig összesen 4 frt. 96 kr. per költség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bőrölleg lefoglalt 340 frt 70 krra becsült 3500 komló karó, 1 fekete szőrt kecske, 1 fehér szőrű félhizlott sertés, 1 öltüzi fa, 1 borsajtó, 10 vedres hordó tele borral, 1 káposztás kád, 1 ocska szekér, egy 40 vedres fa a rancos hordó, 2 kád tele törkölylyel, 2 ujkévek, 20 drb. kisebb nagyobb dolgozó eszköz fa, 1 törökbusztartató lézecskas, 1 hambár, 1 páliuka fözö üst, 1 asztal, 2 fa szék, 1 falit óra, 1 fa keretű kistükör, 2 kanapé lárda, 2 hosszu ládas p d, 4 párná, 1 posztó szoknya, 1 ünnepi női köpenyeg, 1 selyem kötöny, 1 női kis mejbundás, 1 petties nyári szoknya és 1 derekáljából álló ingóságok nyilvános árverés után eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir járásbírósági 1587/1887 sz. kiküldést rendelő végzése folytán a helyszínén, vagyis Monorai alperes lakásán leendő eszközök részére

1888-ik év Februar hó 15-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitüzetik és ahoz a venni szándékozók ezen oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107 §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881 évi LX. t. cz. 108 §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhívatnak mindenek, kik az elárverezendő ingóságok vételáról a végre hajtató követelését megelőző kielégítésekhez tartanak jogot, a mennyibe részükre foglalás korábban eszközöltet volna, és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentésekkel az árverés megkezdéseig alólirt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni taroznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a birtóság tábláján kifüggesztését követő napról számítatik.

Kelt Balázsfalván 1888-ik évi Februar hó 1 napján.

Vlassa Emil,
kir. birtósági végrehajtó.

[1777]

1-1

Un învățăcel

român, care să cunoască bareni una dintre limbile străine, se primesc în prăvalia de manufacuri a lui

Ioan Lazaroiu în Orăștie.

Turnătoriă
de clopote și de metal

a lui

Antonie Novotny

se recomandă pentru fabricarea de clopote nouă, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toată mărimea, precum și pentru construirea a mai multor clopote în acord cu mamică, oferind garanție pe mai mulți ani. Montate cu chivere (coarne) de lemn, ferturnați și bătut; astfel sunt construite, că după ce sunt usate pe o parte să poată fi învertite cu înlesnire în orice direcție, prin ceea ce se evită creparea lor.

Cu deosebire recomand

clopotele găurite și premiate

Inventate de mine, care au un ton mai lung, mai puternic și mai adânc, ca cele de sistemul vechiu; un astfel de clopot în greutate de 300 punți egalează pe unul de 400 punți.

Recomand mai departe scaune din ferbătut pentru clopote, solile și frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru orloage și toace din metal, precum și toate celelalte articole te alamă și metal aparținătoare de această categorie, cu prețurile cele mai moderate. Se construiesc clopote și prețangă plătire făcută în rate.

Clopote de la 300 punți în jos, precum și stropitoare de mână se afă totdeauna pe magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuiază solid și cu punctualitate, se recomandă

Antonie Novotny.

[1605] 9 Timișoara, Fabrică.

[1605] 9 Timiș